

[Christmas Møller.]

den formede sig for 25 Aar siden — jeg tager Aaret 1914—15 —, er det ganske vist ikke helt nemt i enhver Henseende at finde et Sammenligningsgrundlag for Priserne og Pristallene da og nu — saa vidt jeg har kunnet skønne, er der i Mellemtiden skabt et noget andet Grundlag for visse Pristals Beregning —, men jeg nævner blot for det høje Ting, at det første Krigsjaar 1914—15, fra Juli 1914 til Juli 1915, medførte for det almindelige Familiebudget en Stigning paa Kul, Koks, Brænde og Petroleum fra 60 Kr. til 90 Kr., paa 50 pCt.; ser vi paa Stillingen i Dag, er den jo meget, meget værre og vanskeligere. For Gas og Electricitet var Tallene i Juli 1914 og Juli 1915 begge Gange 40 Kr., altsaa ingen Stigning. Den Post paa Regnskabet, som hedder Læge, Kontingent og Skatter, var i Juli 1914 paa 210 Kr., i Juli 1915 210 Kr. Hvad mon Finansministeren, om han havde været her, vilde sige til, at Skatterne paa dette Budget altsaa var uforandret de samme et helt Aar ind i Krigen? Vi er kun et halvt Aar inde i denne Krig, og vi ved, hvilke Forandringer det allerede har været nødvendigt at foretage. Og saa skete der oven i Købet det under den forrige Krig — hvad der naturligvis nok kom til at ramme mange Dele af vort Samfund og mange Medborgere overmaade haardt —, at Priserne paa Nødvendighedsvarer, paa Landbrugsvarer, steg meget betydeligt, men paa den anden Side gav dette naturligvis ogsaa, naar Eksporten var i Gang — og det var den, ogsaa paa det Tidspunkt —, megen økonomisk Styrke.

Men hvorledes er det gaaet i dette, den nye Krigs første Halvaar. Ja, jeg skal nævne de engelske og de tyske Konjunktural for Tiden fra lige inden Krigen Udbrud til December; jeg har dem ikke senere. I den Tid er Engrospriserne i England kun steget fra 105 til 121, Leveomkostningerne er kun steget fra 155 til 174. Og de tyske Konjunktural — jeg tager disse to Lande, fordi det er vore to afgørende Aftagerlande, det drejer sig om —, de viser i Virkeligheden et fuldkommen stabilt Prisniveau, fra Krigen brød ud til Slutningen af 1939. Dette vil fuldkommen klart sige, at det danske Samfund, saaledes som vore Engrospristal, Import- og Eksportpristallet, og mange andre Kendsgeninger viser det, er blevet fattigere, og at de, som haabede paa, at en Krig altid — saaledes som vi ogsaa saa det under den sidste store Krig — vil medføre en meget betydelig Stigning i Levnedsmiddelpriserne ud over Verden, er blevet skuffet paa dette Punkt. Det maa derfor

i enhver Henseende erkendes, at Stillingen for det danske Samfund — selv om vi regner med saa nogenlunde at kunne holde vor Eksport — er blevet umaadelig farlig og truet, og jeg kan ikke noksom gentage over for den høje Regering, at jeg tror, den vilde være godt i Overensstemmelse med, hvad Tiden kræver af den, om den saa stærkt og saa tydeligt som muligt gjorde alle Dele af Befolkningen klart, at saaledes og ikke anderledes er det.

Men et Par supplerende økonomiske Betragtninger vil jeg gerne have Lov til at anstille, fordi det er rimeligt at gøre det ved denne Lejlighed, hvor Regeringen — hvad vi altsaa ingen Indvendinger har at gøre imod — kommer til Rigsdagen og beder om en Fuldmagt for et betydeligt Stykke Tid. Jeg sætter Pris paa — lad mig sige det straks her —, at Regeringen har ønsket denne Fuldmagt tidsbegrænset, og jeg har i og for sig ingen Indvendinger at gøre imod det Tidsafsnit, man har foreslaaet. Men vi har jo nu Tallene for det danske Samfund økonomisk og samhandelsmæssigt for 1939. Det er jo lidt tvivlsomt, hvor mange af disse Tal man maa offentliggøre, og i alle Enkeltheder maa de som bekendt ikke offentliggøres, men nogle af dem bliver jo ind imellem offentliggjort i Pressen, og det maa saa ogsaa være tilladt at nævne dem her. Man kan da udtrykke det danske Samfunds økonomiske Stilling saaledes, hvis vi ser paa Aaret 1939, at det havde en Om sætning med Udlandet paa ca. 1 750 Mill. Kr.s Køb og 170 Mill. Kr.s Salg mindre, altsaa ca. 1 500—1 600 Mill. Kr.s Salg — og vi kan vel ogsaa uden at gaa nogen for nær sige, at man kan gøre disse Tal op saaledes, at det danske Samfund saa nogenlunde klarede sig igennem i 1939; vi havde ganske vist en meget for stor Arbejdsløshed, vi havde efter vor Opfattelse ogsaa for ringe Vilkaar for det danske Landbrug, men stort set pegede Tiderne i Sommeren 1939 mod Opgang og Fremgang.

Hvis vi nu siger, at vi vil kunne faa et lignende Salg i 1940, som vi havde i 1939 — og jeg har jo vist, at det er dette, der maa være Udgangspunktet for vore Beregninger, og vi regner, at Prisstigningen paa vore Varer er relativt begrænset —, og hvis vi videre siger, at vi hertil kan lægge noget større Indtægter i fremmed Valuta i Kraft af vor Skibsfart, er Stillingen dog alligevel den — jeg skal ikke gaa i Enkeltheder med det Regnestykke, jeg har prøvet paa at stille op —, at de Udgifter, som det danske Samfund vil have til Brændsel, til Korn og Foder-